

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/trj.2020.19.2961>

УДК [007 : [070 : 304] : 654.197 (477)

СУСПІЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

Ольга Гарматій

*Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра журналістики та засобів масової комунікації,
вул. Князя Романа, 3, м. Львів, 79000, Україна,
e-mail: oharmatiy@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7611-1503>*

У статті обґрунтовано суспільну важливість розслідувальних ТБ-проектів. В Україні сформувався суспільний запит на прозорість влади та контроль за її діями, посилився суспільний інтерес до проблем боротьби з корупцією. Розслідування як напрям журналістської діяльності широко представлений у практиці українського телебачення. Журналістика розслідувань є однією з форм громадського контролю та важливим чинником демократичного розвитку суспільства. Надалі ефективність журналістських розслідувань буде залежати від розвитку в Україні громадянського суспільства.

Ключові слова: журналістське розслідування, соціальна значимість, резонансність, телебачення.

Вступ. Сьогодні в Україні спостерігаємо бурхливий розвиток журналістики розслідувань. Цей вид журналістської діяльності відіграє вагомий роль у зміцненні демократичного ладу та захисті інтересів суспільства. Такі матеріали покликані служити інтересам громадськості, вони розкривають злочини, зловживання владою, прояви некомпетентності та корупції. Головним завданням розслідування є забезпечити права аудиторії на отримання достовірної та вичерпної інформації, що має суспільний інтерес. Союзниками журналістів-розслідувачів є сильні громадські організації та активні й небайдужі громадяни, а найбільшими ворогами – апатія громадянського суспільства, втомленість від гострих тем і відсутність системної боротьби з корупцією.

Постановка проблеми. Журналістика розслідувань вважається ефективною формою контролю громадянського суспільства за інститутами влади і управління. Примат факту, що його сповідує розслідування, дає можливість показати, що відбувається у суспільстві, яке це суспільство, які зміни йому потрібні. За допомогою розслідувань ЗМІ здійснюють своєрідну соціальну діагностику, оскільки показують картину соціального життя, виявляють важливі проблеми, надають інформацію, необхідну людям для прийняття обґрунтованих рішень, активізують громадську думку і таким чином здатні впливати на вирішення назрілих проблем.

Журналістські розслідування викликають і утримують інтерес громадськості до актуальних та суспільно значимих політичних, економічних, соціальних та інших питань. Проблемно-тематичні аспекти сучасних розслідувань характеризуються різноманіттям, проте головним залишається висвітлення негативних явищ, пошук відповідей на питання, які турбують соціум. Таким чином ЗМІ стають простором для громадського обговорення актуальних питань, а журналісти впливають «на зміни в суспільних настроях і на життя суспільства»¹, їхня діяльність «може послаблювати або посилювати напруженість у суспільстві»².

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні характеристики, принципи та тенденції розвитку журналістського розслідування є достатньо вивченими. Розгляду журналістських розслідувань в українському телеєфірі приділяли увагу такі дослідники як Б. Бель, О. Бурмагін, Л. Василик, О. Гарматій, О. Глушко, І. Паславський, Т. Патора, В. Полушкіна, Ф. Сидорук, С. Сірачук, І. Хоменко, О. Хоменок, А. Яковець та інші. Разом з тим, незважаючи на високий рівень вивчення журналістського розслідування, в теорії і практиці журналістики постійно виникає потреба в осмисленні й узагальненні нових явищ, тенденцій, подій.

Цікавим, на наш погляд, є трактування розслідування як методу залучення аудиторії. К. Л. Шевцова та О. В. Кирилова наголошують, що, оскільки сьогодні питання кількості аудиторії є одним з найгостріших для медіа, поширеним методом залучення аудиторії стає звернення до такого серйозного жанру як розслідування. Тяжіння до резонансних викриттів можна спостерігати як в ЗМІ, що спеціалізуються на розслідуваннях, так і в засобах масової інформації загального спрямування³.

Переважає більшість наукових праць присвячена різновидам журналістських розслідувань, інструментарію, методології та технологіям проведення, представленні результатів. Натомість вивчення ефективності журналістики розслідувань є фрагментарним і потребує більшої уваги. Відтак, мета запропонованої статті – з'ясувати специфіку соціальної значимості телевізійних медіапроектів такого спрямування.

Виклад основного матеріалу. Телебачення залишається головним джерелом новин для українців. Згідно з дослідженням соціологічної компанії «InMind», телевізійні ЗМІ, як і раніше, є пріоритетними в структурі медіа-споживання⁴. Завдяки особливостям телевізійного формату, глядачі можуть побачити історію, отримати наочну відеорозповідь. Зображення на екрані краще сприяє розумінню того, що трапилося, як це виглядало, хто брав участь тощо. Сьогодні вже склалося стійке сприйняття телевізійного твору – побачити подію на власні очі, проаналізувати, зробити висновки, сформулювати свою точку зору на цю подію⁵. Телебачення охоплює найчисельнішу аудиторію, має

¹ Іванов, В. Ф., Сердюк, В. Є. (2006), *Журналістська етика* ... с. 23.

² Там само. с. 40.

³ Шевцова, К. Л., Кирилова, О. В. (2017), «Журналістське розслідування як метод залучення аудиторії» ... с. 145.

⁴ *Ставлення населення до ЗМІ та споживання різних типів ЗМІ в Україні*, 2018, Київ, с. 5.

⁵ Лісневська, А., Коженівська, Т. (2013), *Мистецтво телевізійного репортажу* ... с. 9.

найбільший резонанс і, відповідно, вплив на аудиторію та реальний перебіг подій⁶. Тому телевізійні програми у жанрі розслідування активно розвиваються та набувають популярності. Як ми вже відзначали, ТБрозслідування привертають увагу аудиторії до проблем, формують громадську думку і володіють потенціалом, щоб сприяти становленню і розвитку громадянського суспільства⁷.

Сьогодні практично кожен телевізійний канал вважає за потрібне мати проекти розслідувального характеру. Випуск цього формату спровокований зацікавленістю глядацької аудиторії, а це, своєю чергою, збільшує рейтинги і популярність телеканалів. Судячи з таких тенденцій, журналістські розслідування будуть надалі активно завойовувати український ефір. Провідні канали зацікавлені у відкритті нових і вдосконаленні існуючих розслідувальних проектів.

Журналістські розслідування представлені на телевізійних екранах такими програмами як «Наші гроші» («24 канал», «UA: Перший»), «Стоп корупції» (5 канал), «Гроші» («1+1»), «Секретні матеріали» («1+1»), «ЦРУ» («24 канал»), «Схеми» («Радіо Свобода», «UA: Перший») та іншими. Вони регулярно оприлюднюють інформацію про нечесні тендери, корупційні схеми, свавілля чиновників і політиків, крадіжки з державного бюджету, різноманітні махінації тощо.

Відповідно до результатів дослідження ГО «Детектор медіа», проведеного в рамках проекту «Інноваційні інструменти для підтримки розслідувальної журналістики в Україні», рівень розвитку розслідувань у нашій країні є доволі високим, функціонують потужні журналістські команди, що створюють цікаві програми. Незважаючи на існування не завжди об'єктивних розслідувальних проектів на олігархічних телеканалах, які «грають в одні ворота», українське інформаційне поле наповнюється яскравими та якісними розслідуваннями, що відіграють важливу роль у подоланні корупції на всіх рівнях⁸.

Метою журналістського розслідування є не просто повідомити про проблемні ділянки, а й сприяти здійсненню адекватних реакцій на них з боку влади і соціуму. Як зазначає Ж. Мурікан, розслідування – це полювання на факти, що дозволяє людям зрозуміти те, що вони мають зрозуміти⁹. О. Глушко наголошує, що розслідування покликане виявити потаємні пружини гострих суспільних проблем, справжні причини яких приховують від громадськості владні, політичні чи інші впливові кола¹⁰. Тематика журналістських ТБ-розслідувань необмежена і присвячена різним аспектам життя. У центрі журналістського розслідування – актуальні події й ситуації, які містять переплетіння різноманітних суперечливих обставин і чинників, що потребують вивчення. Помітним маркером для розуміння закономірностей тематичної палітри жанру є той факт, що предметом журналістського розслідування зазвичай стають прояви несправед-

⁶ Сірачук, С. В. (2010), «Журналістське розслідування як метод збору інформації» ...

⁷ Harmatiy, O. (2017), «Journalistic investigation on Ukrainian television», .. p. 137.

⁸ «Яких знань та навичок бракує журналістам для проведення розслідувань?» ...

⁹ Мурікан, Ж. (2003), *Журналістське розслідування* ... с. 8.

¹⁰ Глушко, О. К. (2006), «Вищий пілотаж» журналістики» ...

ливості на різних рівнях суспільного життя. Як кажуть Б. Бель, О. Бурмагін, Т. Патора, О. Хоменок, правила життя встановлюють можновладці, і часто вигідні для них правила працюють на шкоду звичайним людям¹¹.

До питань, які викликають найбільшу увагу українських журналістів-розслідувачів, належать публічні фінанси та державні закупівлі, порушення прав громадян, приватизація, землекористування, питання охорони здоров'я, дотримання природоохоронного законодавства, освіта, житлово-комунальне господарство та інші. Тематичними пріоритетами розслідувальних матеріалів залишається боротьба з корупцією та зловживаннями посадовців.

Зазначимо, що українська розслідувальна журналістика діє під антикорупційним гаслом. Відповідно до соціологічного дослідження фонду «Демократичні ініціативи» імені І. Кучеріва, українці вважають корупцію «абсолютним злом», однією з найбільших проблем у країні нарівні з війною та високою вартістю життя¹². Практично завжди розслідування безпосередньо або опосередковано стосуються корупції в широкому розумінні цього поняття. Висловлювання «Про що б не йшла мова, завжди йдеться про гроші», що приписують В. Черчілю, якнайкраще підходить до розуміння тематики розслідувань. До теми розслідування ставиться низка питань: чи є вона соціально значущою, який масштаб теми, чи є вона частиною системної проблеми, чи є у теми аудиторія¹³. Однак, яку б проблему не обрав журналіст для розслідування, основною метою є виявлення негативних явищ чи тенденцій, застереження, напрацювання варіантів відповідей на питання.

Водночас, дослідники і практики зазначають, що у жанрі журналістських розслідувань спостерігається криза. Журналіст програми «Наші гроші» М. Опанасенко каже: *«Незважаючи на те, що сьогодні практично на кожному телеканалі є програма власних журналістських розслідувань, а роль детектива хоче приміряти на себе кожен журналіст, якість текстів на тлі такої популярності впала в рази»*¹⁴. Учена Л. Василик також зазначає, що розвиток розслідувань на ТБ нині зупинився на півдорозі між інвестигативом та в кращому випадку журналістським дослідженням, у гіршому – тяжіє до інфотейнменту¹⁵. Невисока якість розслідувальних програм загрозлива тим, що такий стан речей дезорієнтує аудиторію, знижує довіру суспільства до телерозслідувань, підриває основи жанру і стимулює владні структури до дискредитації та ігнорування таких проектів.

Пов'язана з цим проблема недостатньої соціальної резонансності й ефективності розслідувальних ТБ-проектів. Потенціал розслідування залежить від його резонансності: чи викликає матеріал інтерес суспільства до теми, як воно реагує і чи реагує взагалі.

¹¹ Бель, Б., Бурмагін, О., Патора, Т., Хоменок, О. (2013), *Посібник з журналістських розслідувань* ... с. 9.

¹² «Українці вважають корупцію «абсолютним злом»», (2017) ...

¹³ Бель, Б., Бурмагін, О., Патора, Т., Хоменок, О. (2013), *Посібник з журналістських розслідувань* ... с. 84.

¹⁴ «8 журналістських розслідувань, які вплинули на історію незалежної України» ...

¹⁵ Василик, Л. С. (2011), «Журналістські розслідування на телебаченні» ...

Річ у тім, що розслідування є резонансним за своєю суттю: його метою є викликати зацікавлення чи занепокоєння громадськості, стимулювати певні види оцінок, спровокувати загальне обговорення. Резонанс виступає одним із проявів суспільної активності. Іншими словами, журналістське розслідування має виходити за рамки телеекрану і мотивувати до дій. Будь-яке розслідування проводиться для того, щоб виявити проблемні й болючі зони, «опрацювати» їх і таким чином сприяти викоріненню негативних явищ. Резонансність розслідування визначається його актуальністю, масштабом зображуваної проблеми, співзвучністю теми суспільству. Поряд з цим, важливу роль відіграє професійна майстерність журналіста, що виявляється у вмінні використовувати ресурси і надбання жанру та враховувати специфіку комунікації з аудиторією. Проте сьогодні, коли не існує заборонених тем, а суспільство перенасичене негативною інформацією, навіть така, здавалося б, резонансна тема як зловживання чиновників владними повноваженнями може залишити аудиторію байдужою.

Соціальний потенціал журналістських телевізійних розслідувань не використовується нині повною мірою. Серед розслідувальних телевізійних програм можна виокремити ті, в результаті оприлюднення яких або нічого не відбулося, або були негативні наслідки. До таких програм С. Сірачук¹⁶ відносить сюжети про корупцію на малому рівні; про зловживання посадових осіб, якщо їх не можна довести документально; про розслідування гучних злочинів, що стоїть на місці (як правило, такі програми не впливають на слідство) чи яке проведене органами сумлінно (зазвичай ці програми корисні лише для слідчих, бо слугують підвищенню їхнього авторитету); про недбалі розслідування дрібних та поодиноких справ; про явища і схеми, які існують в країні і які неможливо викоринити в силу їхньої масштабності, коли всі живуть за подібними схемами на різних рівнях; так звані «історії про історії» (які знімаються постфактум і не можуть ні на що вплинути).

Крім дослідників, на недостатню соціальну значимість журналістських розслідувань вказують і самі розслідувачі. Зокрема, Д. Бігус зазначає: «Треба розуміти, що робота журналіста закінчується на публікації». За його словами, громадськість переважно залишається лише пасивним глядачем телепрограм. Розслідування працюють радше за накопичувальним принципом: розповідаючи про нечесного можновладця, журналісти поступово знижують його рейтинг. Тому найбільший результат журналістських розслідувань – це репутаційні втрати їхніх фігурантів¹⁷. В українському телевізійному медіапросторі багато інвестигативних проєктів, однак випадків притягнення до відповідальності їхніх фігурантів майже немає.

Більш того, оскільки органи державної влади переважно не реагують на розслідування, в українському суспільстві може виникнути думка, що відсутність конкретних змін і покарань за злочини й порушення – це «недопрацювання» журналістів, що насправді не так. Слід також наголосити, що розслідувальна журналістика розвивається

¹⁶ Сірачук, С. В. (2010), «Журналістське розслідування як метод збору інформації» ...

¹⁷ Портян, О. (2016), «Журналістських розслідувань в Україні стає більше, та фігурантів не карають» ...

нині на тлі воєнних дій і посилення режиму секретності в певних сферах, а також в умовах потужної протидії влади щодо притягнення фігурантів журналістських матеріалів до відповідальності¹⁸.

Також журналісти-розслідувачі наголошують, що нині потрібне «системне мислення в контексті журналістських розслідувань»¹⁹. Адже іноді глядачам пропонуються тимчасові теми, теми-одноденки, які не викликають значного суспільного інтересу. Натомість вкрай важливим є відшукати і запропонувати громадськості тему, актуальну для широкої аудиторії, та довести її до логічного завершення, вичерпання.

Звісно, «вести» тему поза журналістською діяльністю – не робота журналіста. Це – завдання відповідних органів влади та робота громадських організацій, натомість завдання журналіста – «обуритися» темою, а завдання громадськості – «дотиснути» тему. Такий функціональний розподіл є ефективним. Журналісти обирають тему, викладають її, забезпечують певний суспільний капітал. Далі мають з'явитися люди, які далі візьмуть на себе організацію цього процесу. Доки такий шар не з'явиться, говорити про будь-яку системність немає сенсу²⁰. Тому ефективність журналістських розслідувань залежить від розвитку в нашій країні громадянського суспільства. Це взаємопов'язаний двосторонній процес. З одного боку, журналістика розслідувань сприяє посиленню громадського контролю за діяльністю владних структур і загалом розвитку громадянського суспільства. А з іншого, потрібність й ефективність жанру розслідувань є прямим наслідком сформованого суспільного запиту на реалізацію функції контролю.

Отож, соціально дієва журналістика розслідувань можлива тільки у демократичній країні, де гарантується свобода слова і активно розвивається громадський сектор. Водночас журналістські розслідування сприяють демократизації суспільства, оскільки розкривають асоціальні явища і мотивують суспільство і владу до їх викорінення.

Нині слід визнати, що мінусом українських телевізійних програм розслідувальної тематики є те, що після їх виходу дуже повільно або взагалі не відбувається подальшого суспільного і правового реагування, відсутні дії з боку суспільства та держави щодо притягнення «героїв» розслідувань до відповідальності. І хоча деякі поодинокі приклади дієвості журналістських розслідувань все-таки спостерігаються, наразі розслідування мають мінімальні суспільно позитивні результати. Приміром, медіа організують розслідування у відповідь на зверненнями чи скарги глядачів, працюють у соціальних мережах, продовжують розвивати тему, практикують проведення пост-шоу за результатами попередніх розслідувань, надсилають офіційні запити до структур, дотичних до теми розслідувань, комунікують з учасниками програм, здійснюють моніторинг медіа, виконують додаткові розслідування, щоб привернути увагу влади і громадськості.

Проте цього замало. У той час, коли в закордонних ЗМІ журналістські розслідування не просто висвітлюють проблеми, а забезпечують «виконання певних правильних

¹⁸ Сидорук, Ф. (2017), *Особливий жанр. Телерозслідування в Україні* ... с. 8.

¹⁹ Лубчак, В., Капсамун, І. (2015), «Як «дотиснути» тему» ...

²⁰ Лубчак, В., Капсамун, І. (2015), «Як «дотиснути» тему» ...

процесів у суспільстві»²¹, у нашій країні суспільна значимість таких медіапроектів обмежується впливом на громадську думку щодо оприлюдненої в них інформації. Отож, нині журналістські розслідування не виконують повною мірою свою соціальну функцію. Проте позитивним є сам факт їхньої присутності в українському медіаландшафті. ТБ-розслідування висвітлюють антисуспільні й негативні явища, привертають увагу до проблем, формують громадську думку. Реальні зміни стануть можливими колись згодом, наразі розслідувальні матеріали виконують роль «каталізатора становлення громадянського суспільства»²².

Висновки. У часи, коли громадяни прагнуть змін, формується суспільний запит на журналістику розслідувань. Розслідування є нині одним із затребуваних журналістських жанрів. Функціонування розслідувальних ТБ-проектів відповідає вимогам демократичного суспільства, виступає інструментом боротьби проти злочинних дій політиків, чиновників, бізнесменів, позитивно впливає на суспільний розвиток. Розгляд у ЗМІ конкретних резонансних справ сприяє загальному розумінню можливості реальної боротьби з корупцією та іншими негативними явищами, зміцнює віру громадян в успішне майбутнє. Динаміка суспільно-політичних подій в Україні, що значною мірою визначає соціальну затребуваність телерозслідувань, а також активна діяльність журналістів-розслідувачів дають підстави стверджувати, що журналістика розслідувань буде підвищувати суспільну значимість у демократичному розвитку нашої країни.

Список літератури

1. «8 журналістських розслідувань, які вплинули на історію незалежної України», *Телекритика*. URL: <https://telegkritika.ua/uk/smi/8-zhurnalistskih-rozsliduvan-yaki-vplinuli-na-istoriyu-nezalezhnoi-ukraini/> (останній перегляд 04 жовтня 2019).
2. Бель, Б., Бурмагін, О., Патора, Т., Хоменок, О. (2013), *Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика*, Київ, 190 с.
3. Василик, Л. Є. (2011), «Журналістські розслідування на телебаченні», URL: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_968/content/vasylyk.pdf (останній перегляд 04 жовтня 2019)
4. Глушко, О. К. (2006), ««Вищий пілотаж» журналістики», *Електронна бібліотека Інститут журналістики*. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1446> (останній перегляд 04 жовтня 2019).
5. Іванов, В. Ф., Сердюк, В. Є. (2006), *Журналістська етика*, 2-ге вид., випр., Вища школа, Київ, 231 с.
6. Лісневська, А., Коженовська, Т. (2013), *Мистецтво телевізійного репортажу*, Вид-во ЛНУ ім. Т. Шевченка, Луганськ, 190 с.
7. Лубчак, В., Кансамун, І. (2015), «Як ”дотиснути” тему», *День*, № 75. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/yak-dotysnuti-temu> (останній перегляд 04 жовтня 2019).
8. Мурікан, Ж. (2003), *Журналістське розслідування*, ІМІ, Київ, 178 с.
9. Портян, О. (2016), «Журналістських розслідувань в Україні стає більше, та фігурантів не карають» *European Journalism Observatory*, 30 листопада. URL: <https://ua.ejo-online.eu/3340/media-i-politika/> (останній перегляд 04 жовтня 2019).

²¹ Яковець, А. В. (2009), *Телевізійна журналістика: теорія і практика* ... с. 157.

²² Василик, Л. Є. (2011), «Журналістські розслідування на телебаченні» ...

10. Сидорук, Ф. (2017), *Особливий жанр. Телерозслідування в Україні*, Детектор медіа, Київ, 22 с.
11. Сірачук, С. В. (2010), «Журналістське розслідування як метод збору інформації». 3 березня. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2010/zhurnalistske-rozsliduvannya-yak-metod-zboru-informatsiji/> (останній перегляд 05 жовтня 2019).
12. *Ставлення населення до ЗМІ та споживання різних типів ЗМІ в Україні*, 2018, Київ, 54 с.
13. «Українці вважають корупцію "абсолютним злом"», (2017), *Українформ*, 25 січня. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2163252-ukrainci-vvazaut-korupciu-absolutnim-zlombekeskina.html> (останній перегляд 04 жовтня 2019).
14. Шевцова, К. Л., Кирилова, О. В. (2017), «Журналістське розслідування як метод залучення аудиторії», *Масова комунікація у глобальному та національному вимірах*, Вип. 7, с. 145–149.
15. «Яких знань та навичок бракує журналістам для проведення розслідувань?» (дослідження ГО «Детектор медіа»), *Media Sapiens*. URL: https://ms.detektor.media/mediaprosvita/research/yakikh_znan_ta_navichok_brakue_zhurnalistam_dlya_provedennya_rozsliduvan_doslidzhennya_go_detektor_media/ (останній перегляд 04 жовтня 2019).
16. Яковець, А. В. (2009), *Телевізійна журналістика: теорія і практика*, 2-е вид., доповн. і переробл., Києво-Могилянська академія, Київ, 262 с.
17. Harmatiy, O. (2017), «Journalistic investigation on Ukrainian television», *Printing and publishing*, № 2 (74), p. 137–146.

References

1. «8 zhurnalistskykh rozsliduvan, yaki vplynuly na istoriiu nezaleznoi Ukrainy», *Telekrytyka*. URL: <https://telekritika.ua/uk/smi/8-zhurnalistskih-rozsliduvan-yaki-vplynuli-na-istoriyu-nezaleznoi-ukraini/> (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019).
2. Biel, B., Burmahin, O., Patora, T., Khomenok, O. (2013), *Posibnyk z zhurnalistskykh rozsliduvan. Teoriia ta praktyka*, Kyiv, 190 s.
3. Vasylyk, L. Ye. (2011), «Zhurnalistski rozsliduvannia na telebachenni», URL: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_968/content/vasylyk.pdf (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019)
4. Hlushko, O. K. (2006), «"Vyshchyi pilotazh" zhurnalistyky», *Elektronna biblioteka Instytut zhurnalistyky*. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1446> (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019).
5. Ivanov, V. F., Serdiuk, V. Ye. (2006), *Zhurnalistska etyka*, 2-he vyd., vypr., Vyshcha shkola, Kyiv, 231 s.
6. Lisnevska, A., Kozhenovska, T. (2013), *Mystetstvo televiziinoho reportazhu*, Vyd-vo LNU im. T. Shevchenka, Luhansk, 190 s.
7. Lubchak, V., Kapsamun, I. (2015), «Iak "dotysnuty" temu», *Den*, № 75. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/yak-dotysnuty-temu> (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019).
8. Murikan, Zh. (2003), *Zhurnalistske rozsliduvannia*, IMI, Kyiv, 178 s.
9. Portian, O. (2016), «Zhurnalistskykh rozsliduvan v Ukraini stae bilshе, ta fihurantiv ne karaiut» *European Journalism Observatory*, 30 lystopada. URL: <https://ua.ejo-online.eu/3340/media-i-politika/> (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019).
10. Sydoruk, F. (2017), *Osoblyvyi zhanr. Telerozsliduvannia v Ukraini*, Detektor media, Kyiv, 22 s.
11. Sirachuk, S. V. (2010), «Zhurnalistske rozsliduvannia yak metod zboru informatsii». 3 bereznia. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2010/zhurnalistske-rozsliduvannya-yak-metod-zboru-informatsiji/> (ostannii perehliad 05 zhovtnia 2019).
12. *Stavlennia naseleння do ZMI ta spozhyvannia riznykh typiv ZMI v Ukraini*, 2018, Kyiv, 54 s.
13. «Ukrainci vvazhaiut koruptsiuu "absolutnym zlom"», (2017), *Ukrinform*, 25 sichnia. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2163252-ukrainci-vvazaut-korupciu-absolutnim-zlombekeskina.html> (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019).

14. Shevtsova, K. L., Kyrylova, O. V. (2017), «Zhurnalistske rozsliduvannia yak metod zaluchennia audytorii», Masova komunikatsiia u hlobalnomu ta natsionalnomu vymirakh, Vyp. 7, s. 145–149.
15. «Iakyykh znan ta navychok brakue zhurnalistam dlia provedennia rozsliduvan?» (doslidzhennia HO «Detektor media»), Media Sapiens. URL: https://ms.detektor.media/mediaprosvita/research/yakikh_znan_ta_navichok_brakue_zhurnalistam_dlya_provedennya_rozsliduvan_doslidzhennya_go_detektor_media/ (ostannii perehliad 04 zhovtnia 2019).
16. Iakovets, A. V. (2009), Teleziini zhurnalistyka: teoriia i praktyka, 2-e vyd., dopovn. i pererobl., Kyievo-Mohylianska akademiia, Kyiv, 262 s.
17. Harmatiy, O. (2017), «Journalistic investigation on Ukrainian television», *Printing and publishing*, № 2 (74), p. 137–146.

Стаття надійшла до редколегії 05.10.2019

Прийнята до друку 11.10.2019

SOCIAL SIGNIFICANCE OF JOURNALISTIC TV INVESTIGATIONS

Olha Harmatiy

*Lviv Polytechnic National University,
Journalism and Mass Communication Department,
Kniazia Romana Str., 3, 79000, Lviv, Ukraine,
e-mail: oharmatiy@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7611-1503>*

Investigative journalism is an effective form of public control and an important factor of the democratic development of the society. Today the active development of investigative reporting is in progress in Ukraine. Plenty of such projects on the Ukrainian TV channels testify about it. Using this format is dictated by the personal interest of audience. Nowadays, when citizens want changes, a public demand is formed for investigative journalism. Today in Ukraine, in the presence of corruption constituent in the government system, of unrespectable politicians and officials and «shadow» charts in the work of many companies, a necessity for investigative reporting is ever-higher. In the country the public demand was formed for transparency of the state authorities and control after their actions, public interest has increased to the problems of corruption and fight against this phenomenon.

In the article the attempt was done to ground the social importance of investigative TV projects. The facts testify to the efficiency of activity of investigative reporters, when the media jointly with anti-corruption organizations and public pressure force the authorities to react on the promulgated results of investigations. However, positive changes, with the single exceptions, are «cosmetic», take place at the lowest level and only with concrete people, represented in telecasts. But in fact there is not a lot of such success as a result of prosecuting resonance investigations. The reaction of the authorities, which would result in system changes, absents in general.

Subsequent efficiency of investigative journalism will depend on the development of the civil society in Ukraine. And it is a bilateral process: from one side, investigative reporting supports strengthening of public control and the development of the civil society; from other side, necessities and efficiency of genre of journalistic investigation are the direct results of forming public demand for realization of control function over government.

Key words: journalistic investigation, social significance, resonance, TV